

Warszawa, 15 lipca 2024 roku

Alivia Oncoindex: Widmo końca dobrych czasów. Czy zabraknie pieniędzy na nowe leki na raka?

Od początku 2024 roku obserwujemy wyraźne zahamowanie trendu wzrostowego wskaźnika Alivia Oncoindex. Decyzje refundacyjne w Polsce przebiegają wolniej niż zmiany w europejskich wytycznych leczenia nowotworów. Krótko mówiąc, Europa znowu zaczyna nam uciekać. Lipcowa lista refundacyjna potwierdza ten fakt, a spodziewana potężna luka finansowa w budżecie Narodowego Funduszu Zdrowia rodzi pytania o możliwe ograniczenia w dostępie do nowoczesnych i skutecznych terapii lekowych w kolejnych latach.

Wartość ogólna wskaźnika Oncoindex od stycznia 2024 roku utrzymuje się na niezmienionym poziomie i wynosi 48 na 100 możliwych punktów¹. Aktualnie, 42 terapie zarejestrowane w Europie w ciągu ostatnich 15 lat i rekomendowane przez Europejskie Towarzystwo Onkologii Klinicznej (ESMO) są refundowane w zgodzie z rekomendacjami ESMO. 52 substancje są refundowane z ograniczeniami niemającymi podstaw w wiedzy medycznej, a 45 niestety wciąż pozostaje bez refundacji.

Dla porównania w roku 2023 wskaźnik ten wzrósł o 13 punktów (z 35 do 48), a licząc od marca 2017 roku, czyli od czasu pierwszego pomiaru, o 21 punktów (z 27 do 48).

Pacjenci lepsi i gorsi

Obecnie najlepsza sytuacja refundacyjna dotyczy pacjentów z rakiem gruczołu krokowego, gdzie dzięki rozszerzeniu wskazań, w ramach programu lekowego, osiągnęliśmy poziom 92 punktów – zdecydowana większość terapii

¹ <https://oncoindex.org/pl/polska/dla-eksperta>

rekomendowanych przez ESMO dla tego rodzaju nowotworu jest w pełni dostępna dla polskich pacjentów.

W dużo gorszym położeniu są kobiety chorujące na raka piersi lub raka jajnika. W przypadku pierwszego z tych nowotworów wskaźnik Oncoindex wynosi 47 punktów. Dla drugiego – zaledwie 40 punktów na 100 możliwych. Dla porównania, w Hiszpanii wskaźnik w raku piersi to 59 punktów, a w przypadku raka jajnika 60. Sytuacja polskich pacjentek sprawia, że niejednokrotnie, aby mieć szansę na leczenie, muszą we własnym zakresie zbierać ogromne sumy pieniędzy.

- Zaproponowano mi leczenie lekiem, który hamuje nawrót choroby. Niestety lek nie jest refundowany, a jego koszt przekracza moje możliwości. Tylko dzięki pomocy dobrych ludzi mogę kontynuować leczenie – mówi Anna Oszywa, podopieczna Onkofundacji Alivia, zmagająca się z nowotworem piersi.

W wyjątkowo trudnym położeniu znajdują się również pacjenci chorzy na raka dróg żółciowych. Żadna z rekomendowanych terapii nie jest dla nich refundowana i chociaż wskaźnik Oncoindex dla raka wątroby i przewodów żółciowych wewnątrzwątrobowych wynosi 21 punktów, to gdybyśmy wzięli pod uwagę tylko raka dróg żółciowych, byłby równy 0.

- Od grudnia 2023 roku choruję na nowotwór przewodów żółciowych, który dał przerzuty na wątrobę i płuca. Jedyнным sposobem leczenia finansowanego przez NFZ, niezmiennie już od wielu lat, jest chemioterapia. Jednakże jest to trudny do leczenia nowotwór. Lekarze zasugerowali, że jedyną możliwością wsparcia terapii jest immunoterapia. Niestety lek ten w moim schemacie leczenia nie jest refundowany. Jedna dawka kosztuje około 20 tysięcy złotych, a lek przyjmuje się co 3 tygodnie... – mówi Anna Sz waj, podopieczna Onkofundacji Alivia.

Niepokojący jest również systematyczny spadek Oncoindexu dla raka płuca. Wynika on ze zmian w rekomendacjach ESMO, gdzie cały czas pojawiają się nowe terapie, ale niestety w Polsce brakuje decyzji o wprowadzeniu ich do refundacji. To odwrotna sytuacja do Hiszpanii, gdzie wskaźnik dla tego nowotworu wynosi 50 punktów i systematycznie rośnie.

- Koszty nowoczesnych leków, terapii celowanych czy immunoterapii są niezwykle wysokie – leczenie nimi to wydatek dziesiątek, a nawet setek tysięcy złotych rocznie. Dla przeciętnego pacjenta taka kwota jest po prostu nieosiągalna. Sytuacja, w której pacjenci muszą wybierać między zadłużaniem się na całe życie a rezygnacją z potencjalnie skutecznej terapii, jest nieakceptowalna, a problem wymaga pilnych działań systemowych – mówi Anna Zachara-Widła, menadżerka ds. programów pomocowych w Onkofundacji Alivia.

Prof. Krzysztof Giannopoulos z Zakładu Hematoonkologii Doświadczalnej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie komentując zmiany na lipcowej liście refundacyjnej, w obszarze nowotworów hematologicznych, zwraca uwagę na jeszcze jeden ważny wątek związany z dostępnością leczenia dla pacjentów:

- Kolejne terapie hematologiczne zostają objęte refundacją, w tym pierwsze przeciwciało dwuswoiste w terapii chorych na chłoniaka grudekowego. W obszarze hematoonkologii nowoczesne leczenie przechodzi z finansowania w ramach katalogu chemioterapii do programów lekowych. Możliwe jest też coraz częstsze wykorzystanie trybu ambulatoryjnego do kompleksowej opieki nad pacjentem. I tutaj ważne jest rzetelne wycenienie wszystkich ryczałtów diagnostycznych, ryczałtów na monitorowanie leczenia tak, by ośrodki mogły funkcjonować w tym zmieniającym się krajobrazie refundacyjnym.

Potężna luka finansowa w budżecie NFZ

Coraz częściej mówi się o trudnej sytuacji finansowej Narodowego Funduszu Zdrowia. Jak wynika z raportu "Luka finansowa systemu ochrony zdrowia w Polsce", w latach 2025-2027 w budżecie NFZ może zabraknąć nawet 159 mld zł. Od 2024 r. wydatki Narodowego Funduszu Zdrowia znacznie przekraczają przychody ze składek, a decyzje podejmowane w ostatnich dwóch latach doprowadziły do niemal całkowitej likwidacji funduszu zapasowego². Trwałe zobowiązania związane z ustawą o wynagrodzeniach w ochronie zdrowia sprawiają, że cały wzrost przychodów ze składek jest kierowany właśnie na wynagrodzenia. Brakuje

² <https://www.pzh.gov.pl/raport-luka-finansowa-systemu-ochrony-zdrowia-w-polsce-perspektywa-2025-2027/>

jednocześnie informacji o skierowaniu do Funduszu dodatkowych środków do przeznaczenia na wzrost dostępności do świadczeń oraz nowych technologii.

Brak odpowiedniej ilości środków można dostrzec w bieżącej działalności Funduszu. Pojawiły się informacje o braku włączania pacjentek do programu lekowego leczenia raka endometrium. Chociaż teoretycznie wprowadzono do refundacji immunoterapię dla pacjentek z rakiem szyjki macicy, do dzisiaj w trzech oddziałach wojewódzkich nie zakontraktowano nowych świadczeń.

– Tak niepokojące dane stawiają dalsze losy refundacji terapii lekowych pod znakiem zapytania. Jeśli NFZ nie załata dziury w budżecie, za wszystko zapłacą pacjenci. Swoim zdrowiem. Parafrazując Hymn do miłości: Pacjent cierpliwy jest. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję. Jednak nie wszystko przetrzyma – mówi Joanna Frątczak-Kazana, wicedyrektorka Onkofundacji Alivia.

O nas:

Onkofundacja Alivia od 14 lat wspiera pacjentów onkologicznych, dodając im odwagi w zmaganiach z rakiem. Działa, aby zapewniać wszystkim równy dostęp do najlepszej opieki onkologicznej. Udostępnia bezpłatne portale takie jak: Alivia Oncoindex, Alivia Onkoskaner, Alivia Onkomapa wspierające pacjentów w podejmowaniu świadomych decyzji dotyczących procesu leczenia. Fundacja broni godności chorych na nowotwory złośliwe wszędzie tam, gdzie łamane są ich prawa. Od 2010 roku przekazała chorym na raka ponad 40 milionów złotych na pokrycie nierefundowanych przez NFZ kosztów leczenia. Szczegółowe informacje na temat działalności i misji Onkofundacji Alivia można znaleźć pod adresem <https://alivia.org.pl/>.

Kontakt dla mediów:

Marta Sikorska
Onkofundacja Alivia
Koordynatorka ds. komunikacji i PR
Tel. +48 514 497 254
marta.sikorska@alivia.org.pl